

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji

w dziedzinie

DERMATOLOGII I WENEROLOGII

dla lekarzy nieposiadających odpowiedniej specjalizacji I stopnia

AKTUALIZACJA 2018

Z upoważnienia Ministra Zdrowia
DYREKTOR
Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Jakub Berezowski

13 LIS. 2018

Warszawa 2014

zgodnie z załącznikiem nr 5, pkt I „Wykaz specjalizacji lekarskich”, lp. 17 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2 stycznia 2013 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentystów (Dz. U. poz. 26)

Program specjalizacji opracował zespół ekspertów w składzie:

1. Prof. dr hab. Andrzej Kaszuba – konsultant krajowy w dziedzinie dermatologii i wenerologii;
2. Prof. dr hab. Eugeniusz Baran – przedstawiciel konsultanta krajowego;
3. Prof. dr hab. Ligia Brzezińska-Wcisło – przedstawiciel konsultanta krajowego;
4. Prof. dr hab. Anna Zalewska-Janowska – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego;
5. Prof. dr hab. Maria Błaszczyk-Kostanecka – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej;
Prof. dr hab. Lidia Rudnicka – przedstawiciel Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego.

I. CELE SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

1. Cele ogólne

- 1) przygotowanie wysokiej klasy specjalisty posiadającego wiadomości teoretyczne i umiejętności praktyczne odpowiadające standardom przyjętym w Unii Europejskiej;
- 2) nabycie wiedzy i umiejętności określonych w niniejszym programie, pozwalających na pracę zarówno w lecznictwie zamkniętym, jak i przychodniach oraz praktyce prywatnej;
- 3) rozwinięcie określonych cech osobowości odpowiadających wysokiej postawie moralnej i etycznej w wykonywanej specjalności i pracy lekarskiej.

2. Uzyskane kompetencje zawodowe

Celem szkolenia specjalizacyjnego jest uzyskanie szczególnych kwalifikacji w dziedzinie dermatologii i wenerologii umożliwiających zgodnie ze współczesną wiedzą medyczną:

- 1) samodzielne rozwiązywanie wszystkich problemów klinicznych występujących w dermatologii i wenerologii: diagnostykę, leczenie szpitalne i ambulatoryjne, poradnictwo, współdziałanie w profilaktyce chorób przenoszonych drogą płciową, nowotworów skóry, chorób alergicznych i zawodowych oraz innych o charakterze społecznym;
- 2) orzekanie w sprawach sądowych, lekarskich, ubezpieczeniowych i innych;
- 3) orzekanie o potrzebie rehabilitacji leczniczej, niezdolności do pracy, uszczerbku na zdrowiu oraz niepełnosprawności z powodu rozpoznanych i leczonych chorób;
- 4) wystawianie opinii, zaświadczeń i wniosków dotyczących leczonych chorych;
- 5) udzielanie konsultacji lekarzom podstawowej opieki zdrowotnej i innych specjalności medycznych;
- 6) samodzielne kierowanie oddziałem klinicznym lub szpitalnym, oddziałem dziennego pobytu lub przychodnią dermatologiczno-wenerologiczną;
- 7) wykonywanie indywidualnej, specjalistycznej praktyki lekarskiej lub udzielania świadczeń zdrowotnych w ramach grupowej praktyki lekarskiej w dziedzinie dermatologii i wenerologii;
- 8) kierowanie specjalizacją w dziedzinie dermatologii i wenerologii innych lekarzy;
- 9) doskonalenie zawodowe innych pracowników medycznych;
- 10) pobieranie i ocenę preparatów histopatologicznych chorób skóry;
- 11) pobieranie oraz ocenę badań immunopatologicznych chorób skóry;
- 12) wykonywanie oraz ocenę testów płatkowych i punktowych;
- 13) wykonywanie peelingów lekarskich;
- 14) przeprowadzanie zabiegów z zastosowaniem wypełniaczy w obrębie skóry;
- 15) przeprowadzanie zabiegów z użyciem preparatów toksyny botulinowej w obrębie

- skóry;
- 16) pobieranie materiału i ocenę preparatów mikologicznych;
  - 17) pobieranie materiału do badań bakteriologicznych skóry;
  - 18) pobieranie oraz ocenę materiału do badań stosowanych w diagnostyce chorób przenoszonych drogą płciową;
  - 19) umiejętność stosowania zabiegów terapii fotodynamicznej (PDT) chorób skóry;
  - 20) umiejętność stosowania metod diagnostyki obrazowej chorób skóry (m.in. dermoskopia, kapilaroskopia, mikroskopia konfokalna, USG skóry).

3. Uzyskane kompetencje społeczne

Lekarz w czasie szkolenia specjalizacyjnego kształtuje i rozwija postawę etyczną oraz doskonali kompetencje zawodowe, a w szczególności:

- 1) kierowanie się w swoich działaniach nadrzędną zasadą dobra chorego;
- 2) respektowanie społecznie akceptowanego systemu wartości oraz zasad deontologicznych;
- 3) umiejętność podejmowania decyzji oraz gotowość wzięcia odpowiedzialności za postępowanie swoje i powierzonego sobie zespołu;
- 4) umiejętność właściwej organizacji pracy własnej i harmonijnej współpracy w zespole;
- 5) umiejętność nawiązywania relacji z pacjentem oraz rodziną i opiekunem pacjenta, z poszanowaniem godności osobistej oraz zróżnicowania kulturowego, etnicznego i społecznego;
- 6) znajomość psychologicznych uwarunkowań relacji lekarz-pacjent;
- 7) umiejętność przekazywania informacji o stanie zdrowia, rokowaniach i postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym.

II. WYMAGANA WIEDZA

1. Z zakresu chorób skóry

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie dermatologii i wenerologii wykaże się przedstawioną poniżej wiedzą:

- 1) budowa skóry (anatomia, histologia i fizjologia), podstawowe cechy dermatoz;
- 2) makroskopowy i mikroskopowy obraz wykwitów skórnych i ich różnicowanie (semiotyka);
- 3) zaburzenia rozwojowe skóry, defekty immunologiczne wrodzone, genodermatozy, fakomatozy (z uwzględnieniem układu zgodności tkankowej HLA oraz czynników genetycznych w chorobach skóry);
- 4) choroby bakteryjne (w tym boreliozy) i pasożytnicze: etiologia i patogeneza, obrazy kliniczne i leczenie oraz profilaktyka;
- 5) gruźlica skóry – zjawiska odpornościowe, klasyfikacja, postacie kliniczne, diagnostyka różnicowa, leczenie, profilaktyka;
- 6) podstawy alergologii – choroby alergiczne skóry, postacie kliniczne, diagnostyka, interpretacja testów alergologicznych, współczesne metody leczenia, profilaktyka;
- 7) etiopatogeneza i klinika pokrzywek oraz atopowego zapalenia skóry, diagnostyka, profilaktyka, leczenie;
- 8) etiopatogeneza i klinika wyprysku, diagnostyka, profilaktyka i leczenie;
- 9) klinika i etiopatogeneza dermatoz zawodowych, epidemiologia chorób zawodowych skóry w wybranych gałęziach przemysłu (budowlany, wydobywczy i hutniczy, włókienniczy, gumowy, rolniczy), a ponadto charakterystycznych dla danego regionu (dermatologia środowiskowa), znajomość przepisów prawnych w orzecznictwie

- chorób zawodowych;
- 10) epidemiologia chorób skóry;
  - 11) szczegółowa znajomość odczynów polekowych o różnym patomechanizmie;
  - 12) grzybice dotyczące struktur skeratynizowanych, zakażenia drożdżakowe skóry i błon śluzowych, współczesne metody leczenia, profilaktyka;
  - 13) rola wirusów w etiologii i patogenezie schorzeń skóry, ze szczególnym uwzględnieniem wirusów onkogennych – metody diagnostyki wirusologicznej;
  - 14) łuszczyca jako problem społeczny, aktualne teorie dotyczące etiopatogenezy, postaci kliniczne, współczesne metody leczenia;
  - 15) rola zjawisk immunologicznych i autoimmunologicznych w chorobach skóry, klinika chorób pęcherzowych skóry, etiopatogeneza, interpretacje badań immunopatologicznych, aktualne metody leczenia;
  - 16) biologia molekularna w diagnostyce i leczeniu chorób skóry;
  - 17) choroby tkanki łącznej – etiopatogeneza, postaci kliniczne, klasyfikacje, metody diagnostyczne, leczenie;
  - 18) fotodermatozy i fototerapia, terapia fotodynamiczna, odczyny fotoalergiczne i fototoksyczne, leczenie i profilaktyka;
  - 19) choroby i zespoły chorobowe związane z nadmiernym i nieprawidłowym rogowaceniem;
  - 20) zaburzenia barwnikowe skóry wrodzone i nabyte;
  - 21) geriatria dermatologiczna – metody zapobiegawczo-lecznicze;
  - 22) skóra a narządy wewnętrzne – schorzenia skóry współistniejące z chorobami układu krwiotwórczego, przewodu pokarmowego, oddechowego, moczowego, chorobami tarczycy, cukrzycą i innymi endokrynopatiami, z zakażeniem wirusem zapalenia wątroby (HBV, HCV); możliwości diagnostyczne, leczenie i profilaktyka; endokrynologia dermatologiczna;
  - 23) rewelatory nowotworów narządów wewnętrznych (zespoły paraneoplastyczne);
  - 24) zagadnienia psychodermatologiczne, w tym zaburzenia, w których zmiany skórne rozwijają się w wyniku emocjonalnego stresu, zaburzenia psychiczne będące efektem zmian skórnych lub w których zmiany skórne i/lub objawy czuciowe ze strony skóry są wynikiem urojeń, jak również zaburzenia psychiczne, w których nie ma zmian skórnych, ale dolegliwości czuciowe sugerują ich istnienie (m.in. dysmorfofobia);
  - 25) świąd skóry jako problem dermatologiczny;
  - 26) przyłuszczyce – diagnostyka i metody leczenia;
  - 27) dermatozy występujące w ciąży – etiopatogeneza, postaci kliniczne, diagnostyka różnicowa (wskazania do badań prenatalnych), metody leczenia;
  - 28) osobliwości skóry dziecięcej, najczęstsze choroby u noworodków i niemowląt – rozpoznanie, leczenie, aspekt genetyczny;
  - 29) choroby łojotokowe skóry i choroby gruczołów potowych, postaci kliniczne, leczenie;
  - 30) choroby związane z zaburzeniami czynności fagocytarnej leukocytów oraz nieprawidłową przemianą, schorzenia złogowe i zwyrodnieniowe;
  - 31) choroby naczyniowe skóry, diagnostyka i leczenie zaburzeń naczyniowych obejmujących skórę (kapilaroskopia, USG skóry), podstawy flebologii – owrzodzenia podudzi jako problem leczniczy i społeczny, oparzenia oraz wszelkie reakcje na czynniki fizyczne obejmujące skórę i problematyka gojenia się ran;
  - 32) ziarniniaki i zmiany odczynowe;
  - 33) zapalenie tkanki podskórnej;
  - 34) choroby łojotokowe: trądzik zwykły, trądzik różowaty, zapalenie łojotokowe skóry – etiopatogeneza, obraz kliniczny, diagnostyka, metody terapeutyczne;

- 35) choroby błon śluzowych – diagnostyka kliniczna i histopatologiczna, diagnostyka różnicowa, metody leczenia;
- 36) znamiona i nowotwory naczyniowe oraz wywodzące się z przydatków – możliwości diagnostyczne, leczenie;
- 37) znamiona melanocytowe i czerniak złośliwy – klinika, diagnostyka (m.in. badanie dermoskopowe), leczenie i profilaktyka;
- 38) znamiona, nowotwory pochodzenia naskórkowego, łącznotkankowego, nerwowego – obrazy kliniczne, zmiany histopatologiczne, diagnostyka różnicowa (m.in. badanie dermoskopowe), metody leczenia;
- 39) stany przednowotworowe, raki skóry i stany rzekomonowotworowe – klasyfikacja, postacie kliniczne, współczesne metody leczenia;
- 40) chłoniaki złośliwe skóry – klasyfikacja, postacie kliniczne, obraz histopatologiczny, diagnostyka różnicowa, aktualne metody leczenia;
- 41) diagnostyka kliniczna i trichologiczna różnych postaci łysienia – klasyfikacja łysienia, metody leczenia;
- 42) choroby paznokci – postacie kliniczne, diagnostyka różnicowa, leczenie i profilaktyka;
- 43) leczenie układowe oraz miejscowe chorób skóry, postacie leków do stosowania systemowego oraz zewnętrznego, zasady stosowania; działania niepożądane, postaci recepturowe leków; problemy toksykologiczne;
- 44) zastosowanie metod chirurgicznych (dermatochirurgia) w onkologicznych i nieonkologicznych schorzeniach skóry;
- 45) dermatologia estetyczna i zabiegowa (m.in. mikrodermabrazja, stosowanie fal radiowych, mezoterapia, wypełniacze, peelingi, zastosowanie toksyny botulinowej);
- 46) dermatochirurgia, elektrochirurgia, kriochirurgia, lasery wysoko- i niskoenergetyczne – wskazania, powikłania;
- 47) fizykoterapia dermatologiczna – zastosowanie ultradźwięków, pola elektromagnetycznego, ciepłolecznictwa, elektrolecznictwa, klimatoterapii;
- 48) rentgenoterapia – zasady działania promieni jonizujących, wskazania do stosowania promieni RTG w schorzeniach nienowotworowych, w nowotworach łagodnych i złośliwych skóry oraz powikłania po rentgenoterapii, metody zapobiegania i leczenie odczynów popromiennych;
- 49) diagnostyka obrazowa chorób skóry (m.in. dermoskopia, kapilaroskopia, mikroskopia konfokalna, *testy in vivo*, USG skóry, USG-Doppler);
- 50) chemioterapia nowotworów i przewlekłych rozrostów limforetikularnych skóry;
- 51) profilaktyka zdrowej skóry, dermatologia zapobiegawcza, rehabilitacja dermatologiczna;
- 52) stosowanie szczepień ochronnych w dermatologii;
- 53) dermatopatologia chorób skóry – ocena preparatów histopatologicznych i immunopatologicznych, technika pobierania biopsji i przygotowania preparatów.

2. Z zakresu wenerologii

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie dermatologii i wenerologii wykaże się znajomością:

- 1) etiopatogenezy i kliniki wszystkich okresów kiły nabytej, w tym kiły układu nerwowego i układu krążenia oraz kiły wrodzonej;
- 2) zjawisk odpornościowych w przebiegu zakażenia kiłowego, oceny odczynów serologicznych klasycznych i krętkowych, oceny wyników badania płynu mózgowo-rdzeniowego;
- 3) leczenia kiły, w tym kiły układu nerwowego i sercowo-naczyniowego oraz kiły u osób zakażonych wirusem HIV, powikłań po leczeniu i prowadzenia kontroli

- po leczeniu kiły, interpretacji wyników badań wielospecjalistycznych w kile późnej, profilaktyki kiły wrodzonej i postępowania z dziećmi urodzonymi przez matki chore na kiłę;
- 4) zasad działań profilaktycznych mających na celu zwalczanie kiły i innych chorób przenoszonych drogą płciową;
  - 5) zasad postępowania w odniesieniu do partnerów chorych na choroby przenoszone drogą płciową uwzględnione powyżej;
  - 6) zasad postępowania epidemiologicznego;
  - 7) etiopatogenezy, obrazów klinicznych ostrej i przewlekłej rzeżączki oraz powikłań u mężczyzn, kobiet i dzieci, leczenia rzeżączki u mężczyzn, kobiet i dzieci, znajomości problemu oporności dwoinek *Neissera* na antybiotyki, diagnostyki laboratoryjnej rzeżączki;
  - 8) etiopatogenezy, obrazów klinicznych i metod diagnostyki klinicznej i laboratoryjnej nierzeżączkowych stanów zapalnych dolnych odcinków narządu moczowo-płciowego u mężczyzn i kobiet;
  - 9) leczenia tych stanów w zależności od etiologii i obrazu klinicznego oraz zasad postępowania epidemiologicznego;
  - 10) patogenezy i obrazu klinicznego oraz przebiegu AIDS, zasad leczenia zakażeń HIV i AIDS;
  - 11) dróg przenoszenia zakażeń renowirusem HIV, czynników usposabiających, przebiegu zakażenia, z uwzględnieniem podziału na okresy wg CDC i WHO, infekcji towarzyszących zakażeniu HIV oraz najczęściej pojawiających się zmian skórnych;
  - 12) epidemiologii i profilaktyki zakażeń HIV, ze szczególnym uwzględnieniem zakażeń drogą seksualną oraz zakażeń dzieci (epidemiologia, diagnostyka, leczenie);
  - 13) zagadnień wzajemnych związków zakażenia HIV i innych chorób przenoszonych drogą płciową;
  - 14) epidemiologii, obrazu klinicznego kłykcin kończystych, z uwzględnieniem zakażeń subklinicznych, roli poszczególnych typów wirusa brodawczaka w wywoływaniu zmian w obrębie zewnętrznych narządów płciowych, szyjki macicy i odbytu, leczenia i profilaktyki;
  - 15) patogenezy i epidemiologii, objawów klinicznych i leczenia opryszczki narządów płciowych;
  - 16) epidemiologii *hepatitis* typu B jako choroby przenoszonej drogą płciową;
  - 17) znajomości podstawowych technik laboratoryjnych w zakresie diagnostyki mikrobiologicznej i serologicznej chorób przenoszonych drogą płciową;
  - 18) podstawowych wiadomości o chorobach przenoszonych drogą płciową nie występujących w Polsce, a spotykanych w krajach tropikalnych;
  - 19) zasady stosowania szczepień ochronnych w chorobach przenoszonych drogą płciową;
  - 20) zasady profilaktyki oraz zwalczania zakażeń szpitalnych i racjonalna antybiotykoterapia.

III. WYMAGANE UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNE

1. Umiejętność rozpoznawania obrazów histopatologicznych jednostek chorobowych

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie dermatologii i wenerologii wykaże się umiejętnością rozpoznawania obrazów histopatologicznych:

- 1) chorób nienowotworowych (ziarnina gruczlicza, brodawka zwykła, kłykciny kończyste, liszaj płaski, łuszczyca, ostry i przewlekły stan zapalny skóry, pęcherzyca, pemfigoid, choroba Dühringa, toczeń rumieniowaty, twardzina, liszaj twardzinowy, hiperergiczne

- zapalenie naczyń, sarkoidoza, ziarniniak obrączkowy, kępkę żółte, choroba Dariera);
- 2) znamion i nowotworów łagodnych: znamię łączące, brodawka łojotokowa, znamię barwnikowe, znamię Spitz, znamię łojowe, naczyniaki krwionośne, włókniak;
- 3) stanów przedrakowych i raków *in situ*: rógowacenie słoneczne (starcze), choroba Bowena;
- 4) nowotworów złośliwych skóry: rak podstawnokomórkowy, rak kolczystokomórkowy, czerniak złośliwy;
- 5) chłoniaków skóry i stanów poprzedzających: zianiniak grzybiasty, mięsak Kaposiego.

2. Wykonywanie zabiegów diagnostycznych i leczniczych

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie dermatologii i wenerologii wykaże się umiejętnością:

- 1) wykonania zabiegów w zakresie fizykoterapii (elektrokoagulacja, kriodestrukcja, kriochirurgia, łyżeczowanie);
- 2) określenia wskazań i przeciwwskazań do światłolecznictwa, posługiwania się aparatami do naświetlań UVA, UVB oraz wykonania i interpretacji prób świetlnych;
- 3) pobierania wycinków skóry do badań mikroskopowych skóry (histopatologicznych) z oceną dermatopatologiczną;
- 4) wykonanie oraz ocena badań immunopatologicznych chorób skóry;
- 5) wykonania testów płatkowych i punktowych oraz interpretacji wyników;
- 6) wykonania badań mikologicznych (wykonanie preparatów do badania bezpośredniego i z hodowli oraz ich ocena);
- 7) pobierania materiału do badań diagnostycznych chorób przenoszonych drogą płciową i oceną preparatów bezpośrednich (krętki blade, gonokoki, rzesistki, grzyby drożdżopodobne);
- 8) oceny próby tuberkulinowej i wyniku badania Quantiferon;
- 9) wykonania podstawowych zabiegów zakresu dermatochirurgii, np. wycięcie znamienia, nacięcie ropnia, podstawy szycia ran, usunięcie wrastającego paznokcia, usunięcie brodawki, kaszaka, połączone ze zszyciem rany;
- 10) wykonania zabiegów laseroterapii nisko- i wysokoenergetycznymi urządzeniami;
- 11) oceny dermoskopowej zmian skórnych;
- 12) oceny stanu flebologicznego kończyn dolnych;
- 13) wykonania i oceny badania USG skóry;
- 14) wykonania zabiegów terapii fotodynamicznej (PDT) chorób skóry;
- 15) wykonania peelingów lekarskich;
- 16) przeprowadzenia zabiegów z zastosowaniem wypełniaczy w obrębie skóry;
- 17) wykonania zabiegów z użyciem preparatów toksyny botulinowej w obrębie skóry.

IV. FORMY I METODY SZKOLENIA

A – Kursy specjalizacyjne obowiązkowe

Uwaga: Lekarz uzyska zaliczenie tylko tych kursów, które zostały wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych, publikowaną corocznie na stronie internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl.

Czas trwania kursów jest określony w dniach i godzinach dydaktycznych, przy czym 1 godzina dydaktyczna = 45 minut. Łączny czas trwania poszczególnych zajęć dydaktycznych w trakcie jednego dnia kursu nie może przekraczać 8 godzin dydaktycznych.

Wybrane kursy specjalizacyjne mogą być realizowane w formie e-learningowej.

1. Kurs wprowadzający: „Wprowadzenie do dermatologii i wenerologii”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z podstawami dobrej praktyki lekarskiej, podstawowymi metodami diagnostycznymi stosowanymi w dermatologii i wenerologii oraz związkami dermatologii z innymi dziedzinami medycyny.

Zakres wiedzy:

- 1) semiotyka i badanie dermatologiczne;
- 2) klasyfikacja chorób skóry i przenoszonych drogą płciową;
- 3) metody lecznicze chorób skóry i wenerycznych;
- 4) podstawowe metody diagnostyczne stosowane w dermatologii i wenerologii, możliwości i ograniczenia.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) w pierwszym roku szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu testowego z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

2. Kurs: „Diagnostyka i leczenie zakażeń przenoszonych drogą płciową”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z nowoczesnymi metodami diagnostyki i leczenia STD.

Zakres wiedzy:

- 1) nowe metody diagnostyki bakteriologicznej i serologicznej;
- 2) zastosowanie nowoczesnych technik badawczych (biologia molekularna) w diagnostyce;
- 3) nowe leki i schematy postępowania.

Czas trwania: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu testowego z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

3. Kurs: „Diagnostyka kliniczna i laboratoryjna oraz leczenie alergicznych chorób skóry”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z różnymi metodami diagnostycznymi stosowanymi w chorobach alergicznych oraz wybranymi metodami leczenia.

Zakres wiedzy:

- 1) zastosowanie testów *in vivo*;
- 2) zastosowanie testów *in vivo*;
- 3) wskazania, zasady wykonywania i interpretacja testów diagnostycznych;
- 4) zasady immunoterapii swoistej i nieswoistej.

Czas trwania: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu testowego z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

4. Kurs: „Mikologia kliniczna”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z podstawami diagnostyki i leczenia zakażeń grzybiczych.

Zakres wiedzy:

- 1) zakażenia dermatofitowe;
- 2) zakażenia grzybami drożdżopodobnymi;
- 3) zakażenia grzybami pleśniowymi;
- 4) metody leczenia zakażeń grzybiczych.

Czas trwania: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu testowego z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

5. Kurs: „Immunologia chorób skóry”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z kliniką, diagnostyką i leczeniem autoimmunologicznych chorób skóry oraz niedoborów odporności.

Zakres wiedzy:

- 1) choroby tkanki łącznej, choroby pęcherzowe;
- 2) problematyka niedoborów odporności;
- 3) metody diagnostyki immunologicznych chorób skóry (metoda immunofluorescencyjna, ELISA, immunoblot);
- 4) immunosupresyjne leczenie biologiczne.

Czas trwania: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu testowego z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

6. Kurs: „Choroby skóry wieku dziecięcego”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza ze specyfiką skóry dziecięcej oraz osobliwościami chorób skóry u dzieci.

Zakres wiedzy:

- 1) specyfika skóry dziecka w zależności od wieku;
- 2) najczęstsze choroby skóry wieku dziecięcego i ich odrębności;
- 3) zasady pielęgnacji i leczenia dermatologicznego u dzieci.

Czas trwania: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu testowego z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

7. Kurs: „Diagnostyka histopatologiczna chorób skóry”

Zakres wiedzy:

- 1) choroby skóry, w których obraz histopatologiczny stanowi podstawę rozpoznania;
- 2) choroby skóry, w których diagnostyka histopatologiczna ma znaczenie pomocnicze;
- 3) wykorzystanie metod immunohistopatologicznych w zakresie chorób skóry.

Czas trwania: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) w czwartym lub piątym roku szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: egzamin praktyczny w jednostce prowadzącej kurs z wydaniem zaświadczenia z oceną. Lekarz ocenia samodzielnie 3 preparaty mikroskopowe.

8. Kurs: „Ratownictwo medyczne”

Cel kursu:

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu kursu wykaże się znajomością zaawansowanych technik resuscytacji krążeniowo-oddechowej oraz ratunkowego leczenia urazów.

Zakres wiedzy:

Dzień I. Wprowadzenie do medycyny ratunkowej, mechanizmy powstawania bólu oraz metody kontroli bólu przewlekłego:

- 1) historia rozwoju medycyny ratunkowej;
- 2) założenia organizacyjne i zadania medycyny ratunkowej we współczesnych systemach ochrony zdrowia. Podstawy prawne w Polsce;
- 3) struktura, organizacja i funkcjonowanie szpitalnego oddziału ratunkowego;
- 4) epidemiologia nagłych zagrożeń zdrowia i życia;
- 5) monitorowanie funkcji życiowych i ocena kliniczna pacjenta w szpitalnym oddziale ratunkowym;
- 6) śródszpitalna segregacja medyczna – *triage* śródszpitalny, dokumentacja medyczna, ruch chorych w SOR;
- 7) definicja i patomechanizm bólu przewlekłego;
- 8) klasyfikacja bólu;
- 9) ocena kliniczna chorego z bólem;
- 10) ocena nasilenia bólu (ilościowa) – skale bólowe;
- 11) charakterystyka bólu (ocena jakościowa) – kwestionariusze i inne narzędzia oceny jakościowej;
- 12) ocena skuteczności leczenia bólu przewlekłego;
- 13) ocena kliniczna chorego z bólem przewlekłym;
- 14) farmakoterapia bólu;
- 15) nefarmakologiczne metody kontroli bólu;
- 16) skutki niewłaściwej kontroli bólu.

Dzień II. Zaawansowana resuscytacja krążeniowo-oddechowa:

- 1) epidemiologia, klinika i diagnostyka nagłego zatrzymania krążenia;
- 2) podstawy zaawansowanej resuscytacji oddechowej u dorosłych: ratunkowa drożność dróg oddechowych, techniki prowadzenia oddechu zastępczego, monitorowanie jakości i skuteczności wentylacji zastępczej;
- 3) podstawy zaawansowanej resuscytacji krążenia u dorosłych: techniki bezprzyrządowego wspomaganie krążenia, technologie krążenia zastępczego, monitorowanie jakości i skuteczności krążenia zastępczego;

- 4) elektroterapia w nagłym zatrzymaniu krążenia i w stanach zagrażających NZK;
- 5) ratunkowe dostępy donaczyniowe;
- 6) farmakoterapia nagłego zatrzymania krążenia.

Dzień III. Zaawansowana resuscytacja krążeniowo-oddechowa (cd.):

- 1) epidemiologia i klinika nagłych zatrzymań krążenia u dzieci, odrębności anatomiczno-fizjologicznych wieku dziecięcego;
- 2) specyfika zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej noworodków, niemowląt i dzieci: drożność dróg oddechowych, wentylacja zastępcza, wspomaganie krążenia, farmako- i płynoterapia;
- 3) współczesne zalecenia i algorytmy prowadzenia resuscytacji krążeniowo-oddechowej: zespół resuscytacyjny – jego zadania i monitorowanie skuteczności;
- 4) resuscytacja krążeniowo-oddechowa w sytuacjach szczególnych: wstrząs anafilaktyczny, wstrząs kardiogeny, wstrząs septyczny, resuscytacja ciężarnych, podtopienie, hipotermia, porażenie prądem/piorunem, ostry zespół wieńcowy, udar mózgowy;
- 5) etyczne i prawne aspekty resuscytacji krążeniowo-mózgowej, DNR, stwierdzenie zgonu, śmierć mózgu;
- 6) wprowadzenie do intensywnej terapii poresuscytacyjnej: wentylacja zastępcza, protekcja centralnego układu nerwowego, hipotermia terapeutyczna, terapia nerkozastępcza, tlenoterapia hiperbaryczna.

Dzień IV. Ratunkowe leczenie urazów:

- 1) epidemiologia okołourazowych mnogich, ciężkich obrażeń ciała;
- 2) zadania ratownictwa medycznego i medycyny ratunkowej w postępowaniu okołourazowym: centra urazowe w Polsce – legislacja, finansowanie;
- 3) wstępna ocena poszkodowanych i postępowanie ratunkowe w mnogich obrażeniach okołourazowych w okresie przedszpitalnym: ocena kinetyki urazu, raport przedszpitalny, przekaz telemedyczny, transport chorego z obrażeniami okołourazowymi;
- 4) ocena wtórna pacjenta z mnogimi obrażeniami w szpitalnym oddziale ratunkowym: resuscytacja okołourazowa, *triage* śródszpitalny, diagnostyka przyłóżkowa, skale ciężkości urazów;
- 5) *Trauma team*: organizacja, zadania w leczeniu wstępnym obrażeń, ocena skuteczności;
- 6) krwotoki, okołourazowa resuscytacja płynowa;
- 7) wybrane procedury leczenia okołourazowego: drożność dróg oddechowych, torakotomia ratunkowa, drenaż opłucnowy, *damage control*.

Dzień V. Ratunkowe leczenie urazów (cd.):

- 1) specyfika urazów i postępowania okołourazowego u dzieci;
- 2) wybrane sytuacje leczenia okołourazowego: urazy u ciężarnych, obrażenia u osób w wieku podeszłym, urazy głowy i rdzenia kręgowego, urazy twarzoczaszki, urazy narządu wzroku, urazy klatki piersiowej, urazy kończyn, urazy jamy brzusznej i miednicy małej, urazy oparzeniowe, urazy postrzałowe;
- 3) zdarzenia masowe i katastrofy, *triage* przedszpitalny.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz sprawdzian testowy i sprawdzian praktyczny z wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzane przez kierownika kursu.

9. Kurs: „Zdrowie publiczne”

Część I: Zdrowie publiczne

Zakres wiedzy:

1. Wprowadzenie do zagadnień zdrowia publicznego:

- 1) ochrona zdrowia a zdrowie publiczne, geneza, przedmiot zdrowia publicznego jako dyscypliny naukowej i działalności praktycznej;
- 2) wielosektorowość i multidyscyplinarność ochrony zdrowia, prozdrowotna polityka publiczna w krajach wysokorozwiniętych;
- 3) aktualne problemy zdrowia publicznego w Polsce i UE.

2. Organizacja i ekonomika zdrowia:

- 1) systemy ochrony zdrowia na świecie - podstawowe modele organizacji i finansowania, transformacje systemów – ich przyczyny, kierunki i cele zmian;
- 2) zasady organizacji i finansowania systemu opieki zdrowotnej w Polsce;
- 3) instytucje zdrowia publicznego w Polsce: Państwowa Inspekcja Sanitarna, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Krajowe Centrum Do Spraw AIDS, zadania własne samorządu terytorialnego oraz administracji centralnej: organizacja, zadania, instrumenty działania;
- 4) wspólnotowe i międzynarodowe regulacje prawne ochrony zdrowia;
- 5) podstawowe pojęcia ekonomii zdrowia: popyt i podaż świadczeń zdrowotnych; odmienności rynku świadczeń zdrowotnych od innych towarów i usług, asymetria informacji i pełnomocnictwo, koncepcje potrzeby zdrowotnej, równość i sprawiedliwość społeczna oraz efektywność jako kryterium optymalnej alokacji zasobów, koszty bezpośrednie i pośrednie choroby, koszty terapii i następstw choroby;
- 6) ocena technologii medycznych jako narzędzie podejmowania decyzji alokacji publicznych środków na opiekę zdrowotną;
- 7) zasady funkcjonowania systemu refundacji leków w Polsce: cele i narzędzia polityki lekowej państwa a regulacje wspólnotowe;
- 8) wskaźniki stanu zdrowia i funkcjonowania opieki zdrowotnej w krajach OECD.

3. Zdrowie ludności i jego ocena:

- 1) pojęcie zdrowia i choroby – przegląd wybranych koncepcji teoretycznych;
- 2) społeczne i ekonomiczne determinanty zdrowia;
- 3) podstawowe pojęcia epidemiologii, mierniki rozpowszechnienia zjawisk zdrowotnych w populacji;
- 4) epidemiologia jako narzędzie zdrowia publicznego: źródła informacji o sytuacji zdrowotnej oraz określanie potrzeb zdrowotnych ludności;
- 5) sytuacja zdrowotna Polski na tle Europy i świata;
- 6) procesy demograficzne a planowanie celów systemu ochrony zdrowia;
- 7) epidemiologia wybranych chorób zakaźnych: zakażenia wewnątrzszpitalne w Polsce i w Europie.

4. Promocja i profilaktyka zdrowotna:

- 1) podstawowe definicje: profilaktyka, promocja zdrowia, edukacja zdrowotna;
- 2) geneza, kierunki działania i strategie promocji zdrowia;
- 3) rola edukacji pacjenta w systemie opieki zdrowotnej;
- 4) zasady Evidence Based Public Health;
- 5) programy zdrowotne jako narzędzie profilaktyki i promocji zdrowia (Narodowy Program Zdrowia, Narodowy Program Zwalczenia Chorób Nowotworowych, Narodowy Program Przeciwdziałania Chorobom Cywilizacyjnym – POL-HEALTH,

Narodowy Program Wyrównywania Dostępności do Profilaktyki i Leczenia Chorób Układu Sercowo Naczyniowego POLKARD, Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce, Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego, przegląd programów samorządowych).

5. Bioetyka:

- 1) etyczne podstawy zdrowia publicznego: prawa człowieka a system opieki zdrowotnej, etyczne modele systemów opieki zdrowotnej, wolność indywidualna i jej granice w obszarze polityki zdrowotnej, solidaryzm społeczny, sprawiedliwość w dostępie do świadczeń zdrowotnych, równy dostęp do świadczeń zdrowotnych;
- 2) kluczowe wartości zdrowia publicznego: wartość zdrowia, wartość autonomii pacjenta, prywatność, zdrowie populacji, odpowiedzialność obywatela a odpowiedzialność władz publicznych za jego zdrowie;
- 3) wybrane dylematy etyczne zdrowia publicznego: równość dostępu do świadczeń a efektywność systemu opieki zdrowotnej, wysoka jakość świadczeń a efektywność systemu opieki zdrowotnej, wszechstronność a równość w dostępie do świadczeń, pluralizm światopoglądowy a działania władz publicznych w obszarze zdrowia publicznego, wyrównywanie nierówności zdrowotnych, refundacja kosztów leczenia i leków, finansowanie procedur o wysokiej kosztochłonności, finansowanie leczenia chorób rzadkich;
- 4) rola lekarza w zdrowiu publicznym: lekarskie standardy etyczne i ich związek ze zdrowiem publicznym, lekarz w promocji i profilaktyce zdrowotnej, konflikty interesów pracowników ochrony zdrowia;
- 5) zagadnienia zdrowia publicznego w wybranych regulacjach bioetycznych: regulacje etyczne samorządów zawodów medycznych, Europejska Konwencja Bioetyczna.

Czas trwania części I: 5 dni (40 godzin dydaktycznych).

Część II: Orzecznictwo lekarskie

Zakres wiedzy:

- 1) system zabezpieczenia społecznego choroby i jej następstw w Polsce;
- 2) rodzaje świadczeń z zabezpieczenia społecznego oraz warunki ich nabywania;
- 3) ogólne zasady i tryb przyznawania świadczeń dla ubezpieczonych i ich rodzin;
- 4) rola i zadania lekarzy leczących w procesie ubiegania się przez pacjenta o przyznanie świadczeń z zabezpieczenia społecznego;
- 5) rola orzecznictwa lekarskiego w zabezpieczeniu społecznym;
- 6) zasady i tryb orzekania lekarskiego o:
  - a) czasowej niezdolności do pracy,
  - b) potrzebie rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej,
  - c) okolicznościach uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego lub przedłużonego okresu zasiłkowego,
  - d) celowości przekwalifikowania zawodowego,
  - e) prawie do renty socjalnej,
  - f) niezdolności do pracy zarobkowej i jej stopniach,
  - g) całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym,
  - h) inwalidztwie funkcjonariuszy i żołnierzy zawodowych,
  - i) niezdolności do samodzielnej egzystencji,
  - j) okresie trwania: niezdolności do pracy, niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, niezdolności do samodzielnej egzystencji,
  - k) niepełnosprawności dzieci i dorosłych,
  - l) procentowym uszczerbku na zdrowiu;

- 7) opiniodawstwo sądowo-lekarskie;
- 8) Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF);
- 9) orzecznictwo lekarskie w ubezpieczeniach komercyjnych;
- 10) rola kompleksowej rehabilitacji w prewencji rentowej.

Czas trwania części II: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Czas trwania kursu ogółem – część I i część II: 8 dni (64 godziny dydaktyczne).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie kolokwium z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzane przez kierownika kursu.

10. Kurs: „Prawo medyczne”

Cel kursu:

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu kursu wykaże się znajomością podstawowych przepisów prawa w zakresie wykonywania zawodu lekarza i lekarza dentysty oraz odpowiedzialności.

Zakres wiedzy:

- 1) zasady sprawowania opieki zdrowotnej w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zasady wykonywania działalności leczniczej:
  - a) świadczenia zdrowotne,
  - b) podmioty lecznicze – rejestracja, zasady działania, szpitale kliniczne, nadzór,
  - c) działalność lecznicza lekarza, lekarza dentysty w formie praktyki zawodowej,
  - d) nadzór specjalistyczny i kontrole;
- 3) zasady wykonywania zawodu lekarza:
  - a) definicja zawodu lekarza,
  - b) prawo wykonywania zawodu,
  - c) uprawnienia i obowiązki zawodowe lekarza,
  - d) kwalifikacje zawodowe,
  - e) eksperyment medyczny,
  - f) zasady prowadzenia badań klinicznych,
  - g) dokumentacja medyczna,
  - h) prawa pacjenta a powinności lekarza (pojęcie świadomej zgody, prawo do odmowy udzielenia świadczenia),
  - i) stwierdzenie zgonu i ustalenie przyczyn zgonu;
- 4) zasady powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego:
  - a) prawa i obowiązki osoby ubezpieczonej i lekarza ubezpieczenia zdrowotnego,
  - b) organizacja udzielania i zakres świadczeń z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego,
  - c) dokumentacja związana z udzielaniem świadczeń z tytułu ubezpieczenia;
- 5) zasady wypisywania recept na leki oraz zleceń na wyroby medyczne;
- 6) zasady działania samorządu lekarskiego:
  - a) zadania izb lekarskich,
  - b) prawa i obowiązki członków samorządu lekarskiego,
  - c) odpowiedzialność zawodowa lekarzy – postępowanie wyjaśniające przed rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej, postępowanie przed sądem lekarskim,
- 7) uregulowania szczególne dotyczące postępowania lekarza w innych ustawach, w tym w szczególności:
  - a) sztucznej prokreacji,
  - b) przeszczepiania narządów i tkanek,

- c) przerywania ciąży,
  - d) zabiegów estetycznych,
  - e) leczenia paliatywnego i stanów terminalnych,
  - f) chorób psychicznych,
  - g) niektórych chorób zakaźnych,
  - h) przeciwdziałania i leczenia uzależnień,
  - i) badań klinicznych;
- 8) odpowiedzialność prawna lekarza – karna, cywilna:
- a) odpowiedzialność karna (nieudzielenie pomocy, działanie bez zgody, naruszenie tajemnicy lekarskiej),
  - b) odpowiedzialność cywilna (ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej).

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie kolokwium z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzane przez kierownika kursu.

11. Kurs: „Przetaczanie krwi i jej składników”

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) zasady organizacji służby krwi:
  - a) struktura organizacyjna służby krwi w Polsce,
  - b) podstawy prawne działania jednostek publicznej służby krwi, szpitalnych banków krwi, pracowni immunologii transfuzjologicznej,
  - c) organizacja krwiolecznictwa w podmiotach leczniczych, zasady współpracy z jednostkami publicznej służby krwi;
- 1) zadania szpitalnego banku krwi oraz gospodarka krwią w oddziale szpitalnym:
  - a) zasady działania szpitalnego banku krwi,
  - b) rola i zadania lekarza odpowiedzialnego za gospodarkę krwią,
  - c) rola i zadania komitetu transfuzjologicznego,
  - d) składanie zamówień na krew i jej składniki,
  - e) dokumentacja szpitalnego banku krwi,
  - f) dokumentacja krwiolecznictwa w oddziałach,
  - g) standardowe procedury operacyjne;
- 2) zasady pobierania krwi, oddzielania jej składników, badania i dystrybucji:
  - a) rodzaje składników krwi,
  - b) metody ich otrzymywania,
  - c) parametry kontroli jakości,
  - d) specjalistyczne składniki krwi: ubogoleukocytarne, napromieniowywane, inaktywowane,
  - e) warunki i sposób przechowywania oraz transportu krwi, ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia odpowiedniego bezpieczeństwa;
- 3) racjonalne leczenie krwią i jej składnikami:
  - a) transfuzjologiczne aspekty leczenia niedokrwistości,
  - b) kliniczne wskazania do przetaczania koncentratów krwinek płytkowych,
  - c) kliniczne zastosowanie koncentratu granulocytarnego,
  - d) wskazania do stosowania osocza świeżo mrożonego i krioprecypitatu,
  - e) wskazania do stosowania produktów krwiopochodnych: albumina, immunoglobuliny, koncentraty czynników krzepnięcia;
- 4) zabiegi lecznicze:
  - a) autotransfuzja,

- b) hemodilucja,
- c) upusty,
- d) aferezy lecznicze;
- 5) immunologia transfuzjologiczna:
  - a) klinicznie ważne układy grupowe krwinek czerwonych,
  - b) pojęcie przeciwciał odpornościowych,
  - c) próba zgodności serologicznej,
  - d) dokumentacja wyników badań,
  - e) zakres badań pracowni immunologii transfuzjologicznej,
  - f) zasady trwałej dokumentacji badań grup krwi,
  - g) konflikt matczyno-płodowy,
  - h) układ HLA i HPA;
- 6) bezpieczeństwo krwi i jej składników:
  - a) metody zapobiegania przenoszeniu czynników chorobotwórczych drogą krwi i jej składników oraz produktów krwiopochodnych,
  - b) zasady bezpiecznego stosowania krwi i jej składników,
  - c) postępowanie przed przetoczeniem krwi,
  - d) sposób pobierania próbek do badań,
  - e) sposób kontroli krwi przeznaczonej do przetoczenia,
  - f) identyfikacja biorcy,
  - g) dokonywanie zabiegu przetoczenia,
  - h) obserwacja pacjenta w trakcie i po przetoczeniu,
  - i) dokumentacja związana z zabiegiem przetoczenia;
- 7) zdarzenia i reakcje niepożądane:
  - a) poważne niepożądane zdarzenia i reakcje,
  - b) rodzaje powikłań poprzetoczeniowych: niehemolityczne reakcje poprzetoczeniowe, hemolityczne reakcje poprzetoczeniowe,
  - c) sposób postępowania w przypadku wystąpienia powikłań,
  - d) sposób zgłaszania reakcji i zdarzeń niepożądanych oraz zdarzeń, które zostały wykryte przed przetoczeniem (ang. *near-miss events*).

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) podstawowe badania immunohematologiczne wykonywane przed przetoczeniem krwi:
  - a) oznaczanie grup krwi,
  - b) wykonywanie próby zgodności serologicznej,
  - c) dokumentacja badań;
- 2) wykonywanie zabiegu przetaczania krwi:
  - a) pobieranie próbek krwi do badań wykonywanych przed przetoczeniem,
  - b) postępowanie z pojemnikami zawierającymi krew i jej składniki,
  - c) identyfikacja biorcy i kontrola dokumentacji,
  - d) dokonywanie zabiegu przetoczenia,
  - e) obserwacja pacjenta w trakcie i po przetoczeniu;
- 3) postępowanie po przetoczeniu:
  - a) postępowanie z resztkami poprzetoczeniowymi,
  - b) pobieranie próbek do badań w przypadku wystąpienia powikłań poprzetoczeniowych,
  - c) zgłaszanie niepożądanych zdarzeń i reakcji.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

B – Kursy specjalizacyjne fakultatywne (zalecane)

12. Kurs: „Choroby nowotworowe skóry”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z podstawowymi zagadnieniami onkologii dermatologicznej, metodami diagnostycznymi, leczeniem i profilaktyką.

Zakres wiedzy:

- 1) nowotwory łagodne;
- 2) nowotwory złośliwe: nabłonkowe, chłoniaki, czerniak;
- 3) stany przednowotworowe;
- 4) podstawowe metody terapii;
- 5) profilaktyka nowotworów.

Czas trwania: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

13. Kurs: „Psychodermatologia w praktyce”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza ze spektrum chorób psychodermatologicznych, metodami diagnostyki i leczenia.

Zakres wiedzy:

- 1) zasady diagnostyki zmian skórnych będących wynikiem samo uszkodzenia się pacjentów;
- 2) ocenę jakości życia związanej z chorobą, stygmatyzacji, strategii radzenia sobie ze stresem choroby;
- 3) metody zapobiegania zespołowi wypalenia zawodowego u personelu medycznego opiekującymi się pacjentami z przewlekłymi chorobami skóry;
- 4) zasady psychofarmakologii w chorobach skóry.

Czas trwania: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

14. Kurs: „Fotobiologia w dermatologii”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z metodami diagnostyki fotodermatoz oraz podstawami światłolecznictwa dermatologicznego.

Zakres wiedzy:

- 1) zasady wykonywania i interpretacji prób świetlnych;
- 2) zastosowanie różnych długości promieniowania świetlnego (UVB, UVA, UVA1);
- 3) zastosowanie metody PUVA, PUVA-miejscowa;
- 4) terapia fotodynamiczna (PDT);
- 5) zasady ochrony przed promieniowaniem słonecznym.

Czas trwania: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

15. Kurs: „Choroby zawodowe i orzecznictwo w dermatologii”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z problematyką dermatologicznych chorób zawodowych i zasad orzecznictwa dermatologicznego.

Zakres wiedzy:

- 1) definicja chorób zawodowych, podstawy rozpoznawania i orzekania – aspekt prawny. diagnostyka chorób zawodowych skóry, ogólne zasady profilaktyki i leczenie;
- 2) najczęstsze alergeny kontaktowe, choroby zawodowe wywołane przez grzyby;
- 3) choroby zawodowe górników, hutników, rolników, sportowców, najczęstsze dermatozy zawodowe pracowników przemysłu budowlanego, chemicznego i spożywczego, zawodowe zagrożenia zdrowotne pracowników ochrony zdrowia.

Czas trwania: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

16. Kurs: „Dermatologia estetyczna”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z problematyką szeroko pojętej dermatologii estetycznej.

Zakres wiedzy:

- 1) peelingi, toksyna botulinowa, wypełniacze, mezoterapia;
- 2) lasery w dermatologii;
- 3) pozostałe techniki zabiegowe (PDT elektro- i kriochirurgia, RF, mikrodermabrazja).

Czas trwania: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

17. Kurs: „Flebologia”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z problematyką chorób układu żylnego i stosowanych zabiegach terapeutycznych.

Zakres wiedzy:

- 1) przewlekła niewydolność żylna, owrzodzenia podudzi;
- 2) nowoczesne metody leczenia zachowawczego i zabiegowego;
- 3) metody skleroterapii flebektazji kończyn dolnych.

Czas trwania: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

18. Kurs „Dermoskopia”

Celem kursu jest zapoznanie lekarza z problematyką zastosowania dermoskopii w diagnostyce zmian skórnych.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawy diagnostyki dermoskopowej zmian barwnikowych skóry i ich różnicowanie;
- 2) praktyczna diagnostyka dermoskopowa z wykorzystaniem fotografii cyfrowej i specjalnego oprogramowania;
- 3) zajęcia praktyczne z różnicowania dermoskopowego zmian barwnikowych skóry oraz innych zmian chorobowych skóry.

Czas trwania: 2 dni (16 godzin dydaktycznych)

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

C – Staże kierunkowe

1. Staż podstawowy w oddziale dermatologicznym

Zakres wiedzy teoretycznej:

W czasie stażu lekarz powinien nabyć wiedzę dotyczącą kliniki, diagnostyki, różnicowania i leczenia chorób skóry określonych w pkt. II. 1 niniejszego programu.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) wykonywanie opisów zmian skórnych;
- 2) opracowywanie planów badań diagnostycznych;
- 3) standardowe postępowania terapeutyczne;
- 4) programowanie leczenia miejscowego;
- 5) pobieranie posiewów bakteriologicznych (10);
- 6) pobieranie materiału do badań mikologicznych skóry (10);
- 7) pobieranie wycinków do badań histopatologicznych (100);
- 8) umiejętność oceny preparatów histopatologicznych w zakresie objętym programem specjalizacji (100);
- 9) wykonywanie peelingów lekarskich (5);
- 10) przeprowadzenie zabiegów z zastosowaniem wypełniaczy w obrębie skóry (3);
- 11) przeprowadzenie zabiegów z użyciem preparatów toksyny botulinowej w obrębie skóry (3).

Forma zaliczenia stażu (u kierownika specjalizacji):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika specjalizacji wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 98 tygodni (490 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka posiadająca akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie dermatologii i wenerologii.

2. Staż kierunkowy w ogólnej poradni dermatologicznej

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) diagnozowanie najczęstszych chorób skóry (łuszczyca, owrzodzenia podudzi, stany przedrakowe, nowotwory skóry, zakażenia wirusem HPV i inne) oraz zasady ich leczenia;

- 2) klinika dermatologicznych chorób alergicznych (pokrzywka, wyprysk, atopowe zapalenie skóry);
- 3) znajomość metod diagnostyki alergologicznej w poszczególnych typach chorób alergicznych;
- 4) interpretacja alergologicznych testów diagnostycznych oraz zasady stosowania diet eliminacyjnych.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) samodzielne wykonywanie zabiegów w zakresie fizykoterapii (wyłóżczkowanie, elektrokoagulacja, kriodestrukcja, kriochirurgia) – po 10 zabiegów;
- 2) samodzielne pobieranie wycinków do badań histopatologicznych i immunopatologicznych – po 10 wycinków);
- 3) wykonywanie testów alergicznych (płatkowe, punktowe) wraz z ich oceną – po 20 zestawów/testów.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 64 tygodnie (320 dni roboczych). Lekarz odbywa staż po drugim roku szkolenia specjalizacyjnego.

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia ww. stażu.

3. Staż kierunkowy w zakresie wenerologii

Zakres wiedzy teoretycznej:

W czasie stażu lekarz powinien nabyć wiedzę dotyczącą kliniki, diagnostyki, różnicowania i leczenia chorób przenoszonych drogą płciową określoną w pkt. II. 2 niniejszego programu.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) interpretacja wyników badań serologicznych stosowanych w diagnostyce;
- 2) STD;
- 3) interpretacja wyników badań w kierunku zakażenia HIV;
- 4) samodzielne pobieranie materiału do badań stosowanych w diagnostyce STD - 10 pacjentów;
- 5) ocena preparatów bezpośrednich (krętki blade, gonokoki, rzęsistki) - po 10 preparatów.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 12 tygodni (60 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie dermatologii i wenerologii lub ww. stażu.

4. Staż kierunkowy w zakresie dermatologii pediatrycznej

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) specyfika skóry dziecka;
- 2) klinika, diagnostyka i leczenie najczęstszych chorób dermatologicznych u dzieci (m.in. łuszczyca, atopowe zapalenie skóry, zakażenia wirusowe).

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) usuwanie brodawek u dzieci (3);
- 2) pobieranie wycinków do badań histopatologicznych (3);
- 3) pobieranie materiału do badań mikrobiologicznych i mikologicznych (3).

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 8 tygodni (40 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie dermatologii i wenerologii lub ww. stażu.

5. Staż kierunkowy w zakresie mikologii dermatologicznej

Zakres wiedzy teoretycznej:

Klinika, diagnostyka oraz leczenie zakażeń dermatofitowych i drożdżakowych.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) pobieranie materiału do badań mikologicznych (5 preparatów);
- 2) ocena preparatów bezpośrednich i z hodowli (po 3 preparaty);
- 3) ocena hodowli mikologicznych (5 preparatów);
- 4) ocena badania w lampie Wooda (3 pacjentów).

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie dermatologii i wenerologii lub ww. stażu.

6. Staż kierunkowy w zakresie fotodermatologii

Zakres wiedzy teoretycznej:

Podstawy światłolecznictwa w dermatologii – wybór metod naświetlań (UVB, UVB311, UVA, UVA1, PUVA, PUVA-miejscowa).

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) interpretacja prób świetlnych prostych i fotoalergicznym;

- 2) kwalifikowanie pacjentów do naświetlań i kontrola w czasie światłolecznictwa;
- 3) posługiwanie się aparatami do naświetlań UVA i UVB;
- 4) samodzielne wykonywanie prostych prób świetlnych (3).

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 4 tygodnie (20 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie dermatologii i wenerologii lub ww. stażu.

7. Staż kierunkowy w zakresie krioterapii, dermatochirurgii i laseroterapii

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) wskazania i przeciwwskazania do zabiegów krioterapii;
- 2) wskazania i przeciwwskazania do zabiegów laserowych (dostępne na rynku lasery nisko- i wysokoenergetyczne);
- 3) wskazania do zabiegów dermatochirurgicznych.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) określanie warunków wykonywania kriodestrukcji w najczęstszych wskazaniach (brodawki, stany przedrakowe);
- 2) wykonanie samodzielne 10 zabiegów kriochirurgicznych;
- 3) wykonanie samodzielne 5 zabiegów laseroterapii;
- 4) wykonanie samodzielne 3 zabiegów dermatochirurgicznych.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 8 tygodni (40 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia ww. stażu.

8. Staż kierunkowy w zakresie alergologii dermatologicznej

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) klinika dermatologicznych chorób alergicznych (pokrzywka, wyprysk, atopowe zapalenie skóry);
- 2) metody diagnostyki alergologicznej w poszczególnych typach chorób alergicznych;
- 3) interpretacja alergologicznych testów diagnostycznych;
- 4) zasady diet eliminacyjnych.

Zakres umiejętności praktycznych:

Wykonywanie prób alergicznych (płatkowe, punktowe) wraz z ich odczytaniem i interpretacją (po 5).

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;

- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 8 tygodni (40 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia ww. stażu.

D – Staże w innych placówkach

9. Staż kierunkowy w zakresie reumatologii

Zakres wiedzy teoretycznej:

W czasie stażu lekarz powinien zapoznać się z metodami diagnostyki i leczenia chorób tkanki łącznej stosowanymi przez reumatologów.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) metody różnicowania reumatoidalnego zapalenia stawów i łuszczycy stawowej;
- 2) schematy lecznicze stosowane przez reumatologów w chorobach tkanki łącznej;
- 3) uczestnictwo w ocenie radiogramów chorych z reumatoidalnym zapaleniem stawów.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie reumatologii lub ww. stażu.

10. Staż kierunkowy w zakresie chorób zakaźnych

Zakres wiedzy teoretycznej:

W czasie stażu lekarz powinien poznać klinikę chorób wysypkowych oraz zapoznać się z kliniką i diagnostyką wirusowego zapalenia wątroby.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) badania diagnostyczne w wirusowym zapaleniu wątroby typu B i typu C;
- 2) znaczenie oznaczania przeciwciał;
- 3) znaczenie oznaczania antygenów;
- 4) kontrola chorych HCV dodatnich.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chorób zakaźnych lub ww. stażu.

11. Staż kierunkowy w zakresie alergologii ogólnej

Zakres wiedzy teoretycznej:

W czasie stażu lekarz powinien poznać metody diagnostyczne i terapeutyczne stosowane w alergologii.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) zasady odczulania swoistego;
- 2) interpretacja prób punktowych;
- 3) interpretacja prób płatkowych;
- 4) zasady leczenia p. wstrząsowego.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie alergologii lub ww. stażu.

E – Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych

Wykaz i liczba procedur oraz zabiegów medycznych, które lekarz ma obowiązek samodzielnie wykonać:

- 1) wykonanie zabiegów w zakresie fizykoterapii: elektrokoagulacja (10), kriodestrukcja zmian skórnych (10), łyżeczkowanie zmian skórnych (10);
- 2) posługiwanie się aparatami do naświetlań UVA, UVB, wykonanie i interpretacja prób świetlnych (3);
- 3) pobieranie wycinków skóry do badań histopatologicznych z oceną dermatopatologiczną (130);
- 4) pobieranie wycinków skóry do badań immunopatologicznych skóry (10);
- 5) wykonywanie testów naskórkowych, prób śródskórnych i punktowych oraz interpretacja wyników (po 20 testów/zestawów);
- 6) wykonywanie badań mikologicznych – wykonanie preparatów do badania bezpośredniego i z hodowli, ich ocena (po 30);
- 7) pobieranie materiału do badań diagnostycznych chorób przenoszonych drogą płciową (10) i ocena preparatów bezpośrednich (10);
- 8) wykonanie i ocena stanu flebologicznego kończyn dolnych za pomocą aparatu USG (10 pacjentów);
- 9) wykonanie i ocena badań dermoskopowych zmian skórnych (20 pacjentów).

Wykaz i liczba procedur oraz zabiegów medycznych, w których lekarz ma obowiązek uczestniczyć (asystować):

- 1) wykonanie podstawowych zabiegów chirurgii dermatologicznej, np. nacięcie ropnia, czyraka, wycięcie znamienia, podstawy szycia ran, usunięcie wrastającego paznokcia, usunięcie brodawki, kaszaka połączone ze zsyciem rany (po 3 zabiegi);
- 2) wykonanie zabiegów laseroterapii laserami wysokoenergetycznymi (3 zabiegi);
- 3) wykonanie zabiegów peelingów lekarskich (5 zabiegów);
- 4) wykonanie zabiegów z użyciem toksyny botulinowej w obrębie skóry (3 zabiegi);

5) wykonanie zabiegów z użyciem wypełniaczy w obrębie skóry (3 zabiegi).

F – Pełnienie dyżurów medycznych

Lekarz pełni dyżury medyczne w wymiarze przeciętnie 10 godzin 5 minut na tydzień lub wykonuje pracę w systemie zmianowym lub równoważnym czasie pracy, w maksymalnym czasie pracy dopuszczonym w przepisach o działalności leczniczej, tj. w wymiarze przeciętnie 48 godzin na tydzień, w tym dyżur medyczny, w przyjętym okresie rozliczeniowym.

W przypadku pełnienia dyżuru medycznego objętego programem szkolenia specjalizacyjnego w wymiarze uniemożliwiającym skorzystanie przez lekarza z prawa do co najmniej 11 godzinnego dobowego nieprzerwanego odpoczynku, lekarzowi powinien być udzielony okres odpoczynku bezpośrednio po zakończeniu pełnienia dyżuru medycznego zgodnie z art. 97 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r., o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 160 z późn. zm.). Okres odpoczynku, o którym mowa powyżej nie powoduje wydłużenia szkolenia specjalizacyjnego.

W trakcie każdego stażu lekarz pełni dyżury towarzyszące lub samodzielne, po dopuszczeniu przez kierownika specjalizacji lub kierownika danego stażu.

Lekarz pełni dyżury w oddziale, w którym odbywa dany staż.

G – Samokształcenie

Lekarz jest zobowiązany do ciągłego i aktywnego samokształcenia w celu pogłębiania swojej wiedzy, śledzenia postępów w dziedzinie dermatologii i wenerologii, a w szczególności korzystania z polecanych pozycji piśmiennictwa, uczestniczenia w posiedzeniach edukacyjnych towarzystw naukowych, napisania publikacji i udziału w innych formach samokształcenia wskazanych przez kierownika specjalizacji.

1. Studiowanie piśmiennictwa

Lekarz powinien korzystać z aktualnych podręczników i z czasopism naukowych z zakresu dermatologii i wenerologii, a także z innych źródeł wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji.

2. Udział w działalności edukacyjnej towarzystw naukowych

Lekarz jest zobowiązany do udziału w zjazdach, sympozjach, posiedzeniach oddziału regionalnego Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego. Zaleca się członkostwo w PTD od pierwszego roku szkolenia specjalizacyjnego.

3. Przygotowanie publikacji

Lekarz jest zobowiązany do napisania pracy naukowej opublikowanej w recenzowanym czasopiśmie medycznym, której lekarz jest autorem lub współautorem, lub pracy pogładowej – na temat objęty programem specjalizacji.

4. Dodatkowe dni na samokształcenie

Lekarzowi odbywającemu kształcenie specjalizacyjne przysługuje od dnia 1 stycznia 2019 r., 6 dni rocznie na samokształcenie, przeznaczonych na udział w konferencjach, kursach naukowych, kursach doskonalących i innych szkoleniach, związanych bezpośrednio z realizowaną przez lekarza dziedziną szkolenia specjalizacyjnego, zgodnie z wyborem i potrzebami edukacyjnymi lekarza. Termin i sposób wykorzystania przez lekarza dodatkowych dni na samokształcenie wskazuje w uzgodnieniu z lekarzem kierownik specjalizacji poprzez odpowiednie skrócenie innych obowiązkowych elementów szkolenia

specjalizacyjnego. Skrócenie to nie może dotyczyć kursów specjalizacyjnych a jedynie stażu podstawowego lub staży kierunkowych, przy czym wszystkie elementy szkolenia specjalizacyjnego (staże) muszą być zrealizowane i zaliczone. Kierownik specjalizacji w pierwszej kolejności decyduje o odpowiednim skróceniu czasu trwania stażu podstawowego, a jedynie w przypadku braku takiej możliwości odpowiednio skraca czas trwania staży kierunkowych, przy czym staż kierunkowy nie może ulec skróceniu o więcej niż połowę czasu trwania przewidzianą programem specjalizacji. Dodatkowe dni na samokształcenie nie wykorzystane w danym roku specjalizacji nie przechodzą na kolejne lata szkolenia specjalizacyjnego.

V. OCENA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

1. Sprawdziany i kolokwia z wiedzy teoretycznej

Lekarz jest zobowiązany do:

- 1) zaliczenia sprawdzianu lub kolokwium na zakończenie każdego kursu specjalizacyjnego z zakresu wiedzy objętej programem kursu – u kierownika kursu;
- 2) złożenia kolokwium na zakończenie każdego stażu z zakresu wiedzy objętej programem stażu – u kierownika stażu/specjalizacji.

2. Kolokwia cząstkowe

Lekarz zalicza u kierownika specjalizacji niżej wymienione kolokwia o tematyce:

Pierwszy rok szkolenia:

- 1) budowa i czynności skóry;
- 2) symptomatologia ogólna chorób skóry (semiotyka);
- 3) zakażenia bakteryjne skóry;
- 4) grzybice;
- 5) choroby pasożytnicze skóry;
- 6) choroby wirusowe skóry;
- 7) choroby alergiczne skóry;
- 8) łuszczyca i dermatozy łuszczycopodobne.

Drugi rok szkolenia:

- 1) choroby przenoszone drogą płciową;
- 2) fotodermatozy;
- 3) rumieniowe, rumieniowo-łuszczające i grudkowe dermatozy;
- 4) dermatologia wieku dziecięcego;
- 5) znamiona i nowotwory łagodne;
- 6) stany przedrakowe i raki *in situ*;
- 7) chłoniaki skóry i stany poprzedzające;
- 8) gruźlica skóry;
- 9) farmakologia dermatologiczna i toksykologiczna.

Trzeci rok szkolenia:

- 1) choroby pęcherzowe o podłożu autoimmunologicznym;
- 2) choroby tkanki łącznej;
- 3) choroby naczyniowe skóry;
- 4) ziarniniaki i zmiany odczynowe;
- 5) nowotwory złośliwe skóry;
- 6) zespoły paraneoplastyczne;
- 7) zaburzenia barwnikowe;
- 8) zagadnienia psychodermatologiczne.

Czwarty rok szkolenia:

- 1) uszkodzenia skóry czynnikami fizykalnymi;

- 2) zapalenie tkanki podskórnej;
- 3) choroby związane z zaburzeniami metabolicznymi;
- 4) genodermatozy;
- 5) choroby gruczołów łojowych i potowych;
- 6) choroby włosów;
- 7) zabiegowe metody terapeutyczne stosowane w dermatologii estetycznej;
- 8) zagadnienia dermatologii estetycznej z uwzględnieniem peelingów lekarskich, mezoterapii, zabiegów z zastosowaniem toksyny botulinowej oraz wypełniaczy.

VI. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

Czas trwania szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie dermatologii i wenerologii dla lekarzy nieposiadających odpowiedniej specjalizacji I stopnia wynosi 5 lat.

Lp.	Przebieg szkolenia	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1	Staż podstawowy w oddziale dermatologicznym	98	490
2	Staż kierunkowy w ogólnej poradni dermatologicznej	64	320
3	Staż kierunkowy w zakresie wenerologii	12	60
4	Staż kierunkowy w zakresie dermatologii pediatrycznej	8	40
5	Staż kierunkowy w zakresie mikologii dermatologicznej	2	10
6	Staż kierunkowy w zakresie fotodermatologii	4	20
7	Staż kierunkowy w zakresie krioterapii, dermatochirurgii i laseroterapii	8	40
8	Staż kierunkowy w zakresie alergologii dermatologicznej	8	40
9	Staż kierunkowy w zakresie reumatologii	2	10
10	Staż kierunkowy w zakresie chorób zakaźnych	2	10
11	Staż kierunkowy w zakresie alergologii ogólnej	2	10
12	Kursy specjalizacyjne	8 tyg. i 3 dni	43
13	Urlopy wypoczynkowe	26	130
14	Dni ustawowo wolne od pracy	13	65
15	Samokształcenie	3 tyg. i 3 dni	18
	Łącznie	261 tyg. i 1 dzień	1306
	Dodatkowe dni na samokształcenie (6 dni w każdym roku specjalizacji) przeznaczone na udział w konferencjach, kursach naukowych i doskonalących i innych szkoleniach w danej dziedzinie specjalizacji do wyboru lekarza	6 tyg.	30

VII. PAŃSTWOWY EGZAMIN SPECJALIZACYJNY

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie dermatologii i wenerologii kończy się Państwowym Egzaminem Specjalizacyjnym, złożonym z egzaminu testowego i egzaminu ustnego:

- 1) egzamin testowy stanowi zbiór pytań testowych wielokrotnego wyboru z zakresu wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji;
- 2) egzamin ustny zawiera pytania ustne problemowe, dotyczące wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji.

**Załącznik do programu specjalizacji w dziedzinie dermatologii
i wenerologii dla lekarzy nieposiadających odpowiedniej
specjalizacji I stopnia**

STANDARDY AKREDYTACYJNE PODMIOTÓW SZKOLĄCYCH

– warunki, jakie musi spełnić jednostka w celu zapewnienia realizacji
programu specjalizacji w dziedzinie dermatologii i wenerologii

Podmiot prowadzący szkolenie specjalizacyjne jest zobowiązany spełnić poniższe standardy akredytacyjne:

1. *W zakresie prowadzenia działalności odpowiadającej profilowi szkolenia specjalizacyjnego:*
  - posiadanie w swojej strukturze organizacyjnej oddziału dermatologii i wenerologii lub innej komórki organizacyjnej posiadającej status podmiotu wykonującego działalność leczniczą, udzielającej specjalistycznych świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu dermatologii i wenerologii.
2. *W zakresie zapewnienia warunków organizacyjnych umożliwiających realizację programu specjalizacji określonej liczbie lekarzy:*
  - posiadanie odpowiednio wyposażonego pomieszczenia dydaktycznego, wyposażonego w sprzęt audiowizualny, dostęp do Internetu oraz podstawowe podręczniki i czasopisma naukowe z zakresu objętego programem specjalizacji.
3. *W zakresie zapewnienia pełnienia nadzoru nad jakością szkolenia specjalizacyjnego:*
  - posiadanie komisji lub powołanie osoby odpowiedzialnej za ocenę jakości szkolenia, organizowanie cyklicznych spotkań z lekarzami odbywającymi szkolenie specjalizacyjne, przyjmowanie i analizowanie zgłaszanych przez lekarzy uwag dotyczących problemów w realizacji ww. szkolenia.
4. *W zakresie zapewnienia monitorowania dokumentacji szkolenia specjalizacyjnego danego lekarza:*
  - a) okresowa kontrola kart szkolenia specjalizacyjnego oraz indeksów wykonanych zabiegów i procedur medycznych lekarzy odbywających szkolenie specjalizacyjne,
  - b) weryfikacja terminowości odbywania i zaliczania kursów specjalizacyjnych, staży kierunkowych oraz wykonywania zabiegów i procedur medycznych objętych programem specjalizacji, dokonywana przez komisję lub osobę odpowiedzialną za ocenę jakości szkolenia.
5. *W zakresie zapewnienia odpowiedniej kadry:*
  - posiadanie kadry specjalistów, którzy mogą pełnić funkcję kierownika specjalizacji lub kierownika stażu kierunkowego określonych w programie specjalizacji.
6. *W zakresie zapewnienia sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji programu specjalizacji:*
  - posiadanie sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego w trybie hospitalizacji o profilu: dermatologia

i wenerologia – co najmniej pierwszy poziom referencyjny, zgodnie z przepisami regulującymi zasady realizacji świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego.

7. *W zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych umożliwiających zrealizowanie programu specjalizacji określonej liczbie lekarzy:*
  - a) prowadzenie działalności polegającej na udzielaniu specjalistycznych świadczeń opieki zdrowotnej w dziedzinie dermatologii i wenerologii,
  - b) udzielanie specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, w tym wykonywanie zabiegów i procedur odpowiedniego rodzaju, w zakresie i liczbie umożliwiającej wszystkim lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne, w danej jednostce, realizację programu specjalizacji, w tym wykonanie zabiegów i procedur medycznych określonych w programie specjalizacji, z uwzględnieniem staży kierunkowych,
  - c) zapewnienie dostępu w ramach szpitala, w którym znajduje się oddział występujący o akredytację, do: laboratorium oraz badań obrazowych i czynnościowych uwzględnionych w programie specjalizacji,
  - d) zapewnienie dostępu w szpitalu, w którym znajduje się oddział występujący o akredytację do 24-godzinnej izby przyjęć/SOR dla chorych internistycznych pozwalająca zaopatrzyć ostre przypadki dermatologiczne,
  - e) zapewnienie dostępu do poradni dermatologii i wenerologii,
  - f) liczba hospitalizowanych chorych nie mniejsza niż 400 rocznie,
  - g) jedno miejsce szkoleniowe na 60 hospitalizacji dermatologicznych rocznie.

8. *W zakresie zapewnienia lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne pełnienia dyżurów medycznych:*
  - zapewnienie pełnienia dyżurów medycznych w wymiarze określonym w programie specjalizacji lub wykonywania pracy w systemie zmianowym lub równoważnym czasie pracy w maksymalnym czasie pracy dopuszczonym w przepisach o działalności leczniczej.